Skolinspektionen

Beslut

2010-12-08

Dnr 43-2010:1530

Skolbeslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Fischerströmska gymnasiet i Karlskrona kommun

Rektorn vid

Fischerströmska gymnasiet

Tillsyn i Fischerströmska gymnasiet

Gymnasieskola

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Fischerströmska gymnasiet och Karlskrona kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Skolan redovisar en god måluppfyllelse avseende de elever som läser grundskoleämnen inom ramen för det individuella programmet Arbetsplatsförlagt lärande inom lärlingsförsök, lärlingsutbildningen, som startade år 2008, uppvisar en ökad andel elever med minst betyget Godkänt, men en relativt stor andel elever når inte minst betyget Godkänt i alla ämnen. Inom utbildningen i Carpe Diem når alla elever minst betyget Godkänt i flertalet av de kurser som ingår i elevens individuella studieplan.

De individuella programmen är flexibla och individanpassade och genomsyras av ett tydligt förhållningssätt hos personalen när det gäller att stötta eleverna. Lärlingsutbildningen erbjuder inte samma möjlighet till flexibilitet, undervisningen i de teoretiska kurserna anordnas två dagar per vecka och skolan har uppmärksammat att elever kan uppleva att tempot är alltför högt.

Tillsynen visar att skolan behöver vidta ytterligare åtgärder för att anpassa undervisningen i svenska för invandrare mellan 16 och 19 år så att den bedrivs i enlighet med gällande författningar.

Skolinspektionen har i tillsynen av Fischerströmska gymnasiet identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Alla elever inom arbetsplatsförlagt lärande inom lärlingsförsök ges inte möjlighet att lägst nå grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier (Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Mål att uppnå i de frivilliga skolformerna; 1 kap. 6 § gymnasieförordningen; Kursplanerna).
- Rektorns arbete för att säkerställa att bedömning och betygsättning är likvärdig är inte tillräckligt (1 kap. 2 § 1985 års skollag; Lpf 94, 1 Skolans värdegrund och uppgifter, 2.6 Rektors ansvar).
- Rektorn ser inte till att det på skolan bedrivs ett tillräckligt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling och att detta dokumenteras i en plan mot kränkande behandling (9 kap. 8 § och 14 a kap. 6 och 8 §§ 1985 års skollag; Lpf 94, 1.1 Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet samt 2.2 Normer och värden).
- Skolan anordnar inte svenskundervisning för invandrare i enlighet med förordningen (13 kap. 4 b § 1985 års skollag; 8 § Förordning om svenskundervisning för invandrare).
- Skolan erbjuder inte alla elever inom individuellt program möjlighet att uppnå minst godkänt betyg i 12 respektive 8 ämnen från grundskolan (5 kap. 4 § 1985 års skollag; 16 kap. 30-31 §§ skollagen (SFS2010:800)).
- Särskilt stöd ges inte i tillräcklig utsträckning till elever som har svårigheter i skolarbetet (1 kap. 2 § 1985 års skollag; Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Riktlinjer; 8 kap. 1 § gymnasieförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1-2

Rektor och Karlskrona kommun har ansvar för att Fischerströmska gymnasiets brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Karlskrona kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Karlskrona kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsrådet Helene Roslund.

På Skolinspektionens vägnar

Peter Ekborg
Enhetschef

Ingela Jonasson
Undervisningsråd/Föredragande

Bilagor:

Bilaga 1 **Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan**

Bilaga 2 **Tillsynsprotokoll och bedömningar för Fischerströmska gymnasiet**

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Karlskrona kommun under hösten 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Fischerströmska gymnasiet den 8–9 november 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat**, **pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Fischerströmska gymnasiet, dels den information som samlats in under besöket. I Fischerströmska gymnasiet intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Fischerströmska gymnasiet

Fischerströmska gymnasiet	Antal elever
Gymnasieskolan	216

Källa: Fischerströmska gymnasiets uppgifter den 9 november 2010

Fischerströmska gymnasiet är en av Karlskronas fem kommunala gymnasieskolor. Individuella programmet är inrymt på sjätte våningen i kvarteret Psilander, som för övrigt även inrymmer Kihlströmska gymnasiet och Törnströmska gymnasiet. Organisatoriskt omfattar skolan individuella program inriktade mot studier på ett nationellt eller specialutformat program, individuella program för att möta elevers speciella utbildningsbehov, individuella program avseende introduktionskurs för invandrarelever, svenska för invandrare (Sfi), arbetsplatsförlagt lärande inom lärlingsförsök samt förvaltningens enhet för specialundervisning. Den sistnämnda bedriver sin verksamhet i kvarteret Läroverket och har till uppgift att ta emot elever från de övriga av Karlskronas kommunala gymnasieskolor och ge elever i behov av särskilt stöd ett sådant stöd i form av specialpedagogiska insatser under ledning av speciallärare och specialpedagoger. Under 2009 fick ca 200 elever detta stöd under en längre eller kortare tid på enheten.

I den utbildning som Fischerströmska gymnasiet anordnar inom ramen för individuella program för att möta elevers speciella utbildningsbehov erbjuds högpresterande elever med autistisk diagnos gymnasieutbildning. Denna del av verksamheten har namnet Carpe Diem och är lokaliserad till området Rosenholm. Eleverna på Carpe Diem går ett så kallat preparandår på skolan för att senare gå över till ett nationellt eller specialutformat program, där eleven kan få fortsatt stöd från lärare inom Carpe Diem. Elever kan även få hela sin gymnasieutbildning inom ramen för Carpe Diem.

För verksamheten i Fischerströmska gymnasiet ansvarar två rektorer, den ena har ett övergripande ansvar för hela gymnasieskolan och för speciallärarinstitutionen och ansvarar för svenska för invandrare, på skolan benämnd SFU, samt för Carpe Diem. Den andra rektorn ansvarar för övriga individuella program samt för lärlingsutbildningen.

Tillsynsprotokoll för Fischerströmska gymnasiet

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

- [x] **Kunskaper**

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

- [x] **Fokus på skolans uppdrag**
- [ ] **Lärarnas bedömning och utvärdering**
- [x] **Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering**

Skolans lärandemiljö

- [ ] **Fokus på lärande**
- [ ] **Tillit till elevens förmåga**
- [x] **Trygghet och studiero**

Enskild elevs rätt

- [ ] **Bedömning (och betyg)**
- [x] **Undervisningstid och tillgång**
- [ ] **Särskilt stöd**
- [ ] **Studie- och yrkesvägledning**
- [ ] **Avgifter**
- [ ] **Rektorns beslutsfattande**

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Alla elever inom arbetsplatsförlagt lärande inom lärlingsförsök ges inte möjlighet att lägst nå grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier.

Författningsstöd:

Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Mål att uppnå i de frivilliga skolformerna

1 kap. 6 § gymnasieförordningen

Kursplanerna

Motivering:

Skolan redovisar en god måluppfyllelse avseende de elever som läser grundskoleämnen inom ramen för det individuella programmet där så gott som samtliga elever når grundläggande behörighet till gymnasieskolans nationella eller specialutformade program. Flertalet av de elever från andra gymnasieskolor som får specialundervisning på Fischerströmska gymnasiet får minst betyget Godkänt i de aktuella kurserna. Däremot är diskrepansen mellan resultaten på nationella prov i till exempel matematik och kursbetyg i motsvarande kurser stora. Denna skillnad ser man dock inte avseende resultaten inom Carpe Diem. Här når alla elever minst betyget Godkänt i flertalet av de kurser som ingår i elevens individuella studieplan.

Arbetsplatsförlagt lärande inom lärlingsförsök, lärlingsutbildningen, som startade år 2008, uppvisar en ökad andel elever med minst betyget Godkänt, jämfört med de två föregående åren, men en relativt stor andel elever når inte minst betyget Godkänt i alla ämnen. Vid intervjuer framkommer det att tempot i undervisningen som eleverna har två dagar per vecka på skolan är hög och att det förekommer att elever inte hinner med, till exempel på grund av frånvaro. De övriga tre dagarna per vecka är förlagda till elevernas respektive arbetsplatser. Att skolan ännu inte funnit fungerande former för de elever som behöver särskilt stöd liksom att det, vilket framgår av intervjuer, framstår som osäkert att utbildningen i den arbetsplatsförlagda tiden verkligen utgår från målen i kursplanen, är enligt Skolinspektionens bedömning faktorer som påverkar att alla elever inte ges möjlighet att nå målen.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Fokus på skolans uppdrag

Bedömning:

Rektorn arbetar inte i tillräcklig utsträckning för att betygsättningen på skolan ska vara likvärdig.

Författningsstöd:

1 kap. 2 § och 2 kap. 2 § första stycket tredje meningen 1985 års skollag

Lpf 94, 1 Skolans värdegrund och uppgifter samt 2.6 Rektors ansvar

Motivering:

Intervjuer visar att lärare i större eller mindre utsträckning samrättar prov och stämmer av inför betygsättningen men det finns ingen uttalad struktur och inga riktlinjer som omfattar alla lärare.

Det framstår som osäkert att undervisningen i den arbetsplatsförlagda tiden för eleverna i lärlingsutbildningen utgår ifrån de nationella målen vilket kan innebära att det betyg som sätts utgår från annat än de nationella målen och betygskriterierna i kursen. Se även nedan.

Bedömning:

Rektorn ser inte i tillräcklig grad till att utbildningen bedrivs i enlighet med de nationella målen.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § första stycket tredje meningen

Lpf 94, 2.6 Rektors ansvar

Lpf 94, 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna

Lpf 94, 2. Mål och riktlinjer

Motivering:

Av intervjuer framgår det att skolan saknar ett system som säkerställer att de nationella målen för lärlingsutbildningen utgör grunden för utbildningen i den arbetsplatsförlagda tiden för elever inom lärlingsutbildningen. Elever uppger att de inte alltid ser kopplingen till målen i den del av utbildningen som ges i den arbetsplatsförlagda tiden. Det är oklart om arbetsuppgifterna på arbetsplatsen verkligen täcker alla mål. Skolan behöver säkerställa att utbildningen även i den arbetsplatsförlagda delen utgår från de

nationella målen för kursen och att eleverna ges möjlighet att minst uppnå målen för betyget Godkänt.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Rektorn ser inte till att det på skolan bedrivs ett tillräckligt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Författningsstöd:

14 a kap. 6 till 8 §§ 1985 års skollag

Lpf 94, 1.1 Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet samt 2.2 Normer och värden

Motivering:

Det framgår av intervjuer och av inskickade dokument att skolan i högre grad behöver arbeta målinriktat och strukturerat med ett förebyggande värdegrundsarbete. Elever uppger att relationerna mellan elever och lärare i huvudsak är goda men att det kan förekomma olika former av konflikter mellan elever. Eleverna inom lärlingsutbildningen uppger att det i den del av utbildningen som är arbetsplatsförlagd kan förekomma situationer som inte är förenliga med skolans värdegrund. Sådana frågor tas inom lärlingsutbildningen sällan upp specifikt. Till exempel skulle praktiska exempel från elevernas praktik, som diskussioner eleverna kan hamna i och ha svårt för att hantera, användas som utgångspunkt för arbetet i skolan

Vid intervjuer uppger lärare att värdegrundsfrågor ofta behandlas tillsammans med de elever som läser inom individuella programmens introduktionskurs för invandrare men att detta kan mötas med en motvilja från elevers sida som hellre vill ägna sig åt kunskaper som blir betygsatta. Lärare uppger vidare att det på skolan funnits incidenter som slagsmål och att skolan i sådant fall reagerar direkt och markerar att dylikt inte är acceptabelt. Skolinspektionen vill understryka att skolans uppdrag omfattar såväl mål enligt läroplanen som mål enligt kursplaner och att det inte finns möjlighet att välja bort endera.

Bedömning:

Skolans plan mot kränkande behandling motsvarar inte kraven enligt författningarna.

Författningsstöd:

14 a kap. 6 och 8 §§ 1985 års skollag

Motivering:

Skolans har upprättat en plan mot kränkande behandling men i denna saknas konkreta åtgärder utifrån en aktuell kartläggning för vilka åtgärder skolan ska vidta i ett förebyggande värdegrundsarbete. Med avseende på att eleverna utifrån sitt respektive program kan vistas i vitt skilda miljöer är det väsentligt att skolan även tar hänsyn till detta i såväl det förebyggande arbetet som i planen mot kränkande behandling

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Undervisningstid och tillgång

Bedömning:

Skolan erbjuder inte alla elever inom individuellt program möjlighet att uppnå minst godkänt betyg i 12 respektive 8 ämnen från grundskolan.

Författningsstöd:

5 kap. 4 b § 1985 års skollag

16 kap. 30-31 §§ skollagen (SFS2010:800)

Motivering:

För att en elev ska bli behörig att söka till nationellt program i gymnasieskolan krävs det framöver att eleven har godkända betyg i 12 respektive 8 ämnen från grundskolan. Det framgår av tillsynen att elever som läser individuella program inte alltid ges möjlighet att läsa tillräckligt många ämnen för att kunna nå behörighet till ett nationellt program som påbörjas efter den 1 juli 2011, exempelvis saknas möjlighet att läsa naturvetenskapliga ämnen.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver säkerställa att samtliga elever inom individuellt program erbjuds möjlighet att uppnå minst godkänt betyg i 12 respektive 8 ämnen från grundskolan.

Bedömning:

Skolan anordnar inte svenskundervisning för invandrare i enlighet med förordningen.

Författningsstöd:

13 kap. 4 b § 1985 års skollag

8 § Förordning om svenskundervisning för invandrare

Motivering:

Det framgår av intervjuer att skolans svenskundervisning för invandrare (Sfi) inte anordnas enligt författningarna. Den organisation som Fischerströmska gymnasiet har avseende nyanlända elever innebär att eleverna skrivs in på individuellt program men, utifrån resultatet på ett test som eleverna gör, läser flertalet elever svenska enligt förordningen för svenskundervisning för invandrare (Sfi). När eleven så nått betyget Godkänt på D-nivå för Sfi påbörjar eleverna undervisning i svenska som andraspråk enligt grundskolans kursplan.

Sfi syftar enligt 1985 års skollag till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket och kan kombineras med utbildning inom någon annan skolform, i detta fall individuella program i gymnasieskolan. Den Sfi-undervisning som bedrivs i Fischerströmska gymnasiet lever emellertid inte upp till kraven i förordningen för svenskundervisning för invandrare. Exempelvis ges eleverna inte språkträning i arbetslivet och undervisningen bedrivs inte kontinuerligt under hela året.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se över organisationen för undervisningen i svenska för invandrare mellan 16 och 19 år och anpassa denna så att den bedrivs i enlighet med gällande författningar.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte till elever som har svårigheter i skolarbetet.

Författningsstöd:

1 kap. 2 § 1985 års skollag

Lpf 94, 2.1 Kunskaper, Riktlinjer

8 kap. 1 § gymnasieförordningen

Motivering:

Det framgår av intervjuer med såväl rektor som lärare och elever att elever i lärlingsutbildningen kan uppleva att tempot är alltför högt i den del av undervisningen som skolan anordnar i de teoretiska kurserna två dagar per vecka inne på Fischerströmska skolan. Arbetsbördan kan bli alltför stor för elever som av någon anledning kommit efter i undervisningen. För att underlätta för elever som behöver mycket hjälp av lärare i svenska, matematik och engelska har skolan delat klassen i två grupper vid en del av lektionerna i dessa ämnen. Två specialpedagoger har sin tjänstgöring på lärlingsprogrammet för att dels undervisa elever, dels handleda lärare. Elever som behöver särskilt stöd i form av specialpedagogiska insatser får detta behov tillgodosett genom specialundervisningsenheten. Något stöd utöver detta erbjuder skolan inte elever som

behöver särskilt stöd inom lärlingsutbildningen. Eftersom arbetsbelastningen redan är stor för de elever som behöver särskilt stöd, kan det bli svårt för dem att utöver den ordinarie undervisningen hinna med även andra särskilda stödinsatser. Härigenom är det inte alltid så att alla elever som behöver särskilt stöd faktiskt får detta stöd. Skolan har uppmärksammat problematiken och arbetar för att finna en lösning på denna.